

STEZICESTEZICE

II 16756

0227/9548

REPUBLIC OF SLOVENIA

Plava nebesa
morje cvetnatih duš
in Moja otožna med njimi
želega prazna
v porajanju življenja
bog pač božiča je sreča

Ergebnis der Arbeit
in der Abteilung für
die Geschichte der
Landwirtschaft
in der Zeit von 1870
bis 1914

1914

Stvar glavnega urednika

Cenjen štaloš

S T E Z I C E

Druga številka je pred vami in zadovoljen sem, da je
letnik XXI številka 2. maj 1974

STEZICE SO GLASILO NOVOMEŠKE GIMNAZIJE

STEZICE UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR

ODGOVORNI UREDNIK JE JOŽE PAVLIN

GLAVNI UREDNIK JE ZORAN PAVLOVIĆ

STEZICE SO IZŠLE V NAKLADI 300 IZVODOV

CENA POSAMEZNEGA IZVODA JE 2 (dva) DIN

V TEJ ŠTEVILKI SO OBJAVLJENI LITERARNI PRISPEVKI
GIMNAZIJCEV MAJDE DROBNIČ, DARJE KODRE, ANICE MURN,
ZORANA PAVLOVIĆA, JANEZA PIPANA, JOLANDE VALENTIČ

V TEJ ŠTEVILKI SO OBJAVLJENI LIKOVNI PRISPEVKI
ZDENKE KASTELIC, MANJE LAMUT, DUŠANA PODBEVŠKA=

Stran glavnega urednika

Cenjeni bralci!

Druga številka je pred vami in zadovoljen sem, da je tako. Saj to pomeni, da so se Stezice premaknile iz nekajletne krize. Tudi najstarejši gimnazijci se bodo namreč težko spomnili, kdaj je nazadnje izšlo več kot le ena številka na leto.

Ob koncu "sezone" se za pomoč zahvaljujem predvsem mentorici prof. Jožici Jevnikar, šoli, ki je glasilo financirala, in tovarišici Jani Kapler za tehnično pomoč. Z letošnjimi stezičarji je bilo prijetno sodelovati in visoko cenim njihovo ustvarjalnost. Odboru, ki bo naše glāsilo urejal prihodnje leto, pa želim obilo uspeha in delovnega zadovoljstva.

Šala o dveh žabah, ki sta skupaj padli v mleko in sem jo načel v uvodniku k prvi številki, se nadaljuje takole:

Prva žaba je mislila: "Tako in tako si ne morem nič pomagati," in se je utopila, druga pa je brcala in brcala in se navsezadnje zbudila - na maslu.

Pazite, da ne boste kot prva žaba. Ena izmed ugotovitev redne letne konference gimnazijskega aktiva Zveze mladine je namreč bila, da je aktivnosti veliko, le premalo je - aktivnih.

Jolanda Valentič

S prsti toplega nemira
nežno si zagrebel v moje
zeleneče sanje.

Njih opojna sla
se je utelesila vanje,
rasla v njih.

Zdaj nemo so prešle
v brezdan
vse moreče sanje,
strumno kaplje vanje
tih odsev solza.

Moje življenje
je ubranejše,
ko ga prebudiš
z ljubeznijo

Ugibanje

Skozi pelargonije
motrim tvojo strumno rast.

In vidim:

kakor metulj si,
vedno odhajaš in greš
in vedno znova se vračaš
skozi poti metuljev
in vicim,

kakor berač si
evocien in trpek,
kako utrujen
od temne zablode ulic,
in vidim.

ti si popotnik,
oddaljen in mrzel.

Ti si odrasel
in zato
te ne poznam.

Včasih se vprašam čemu

Nocoj je nekdo raztresel opale
po obalnem mahu.

Slutila sem ga, ko je prihajal,
plameneč od prostosti,

slutila njegov dotik
pod razgaljenimi brazdami

in se vprašala čemu, čemu ni
moje otroštvo

krik, nocoj, ko se opali zopet
spreminjajo v bolečino.

Darja Kodre

Vrni se

Pogled mu je obstal na belih krilih labodov, ki so se v večernem soncu dvignili izza ločja na jezeru. "Ko bi mogel poleteti kot te čudovite ptice!" je pomislil, a že v naslednjem trenutku se mu je zazdela želja otročja in neumna. Vedno, kadar je zagledal labode, se je spomnil na Milko, s katero sta tolikokrat skupaj opazovala, kako elegantno se prepeljujejo po jezerni gladini. Da, to so bili čudoviti trenutki. Sedela sta na bregu, srečna, polna upov na prihodnost, polna velikih načrtov. Večerno sonce se je lesketalo na gladini jezera, lesketalo v njenih očeh in njenih dolgih laseh. Iz brezovega gozdička za njunim hrbtom so se oglašale ptice, zdelo se mu je, da pojejo pesem o življenju, lepoti in sreči. Vse je bilo tako lepo in skoraj bi se mu zdelo, da to ni res, da so to le omamljive sanje, ki se bodo končale, ko se zjutraj prebudi. Vendar je čutil v svoji Milkino roko in vedel je, da so čudovite sanje vendarle resnica.

Potem pa... V njenem vedenju je začel opazovati rahlo nesproščenost, smeh se mu je zazdel tuj, v očeh je izginal sij sreče. Še je prihajala k jezeru, vendar je bila vedno bolj resna in molčeča. Premišljal je, kaj je vzrok njenemu vedenju. Hotel jo je vprašati, a so mu besede vedno obtičale v grlu. Veriga sreče, ki si jo je spletel v srcu, se je pretrgala, vendar je upanje še ostalo.

Poletno popoldne. Stal je ob jezeru in se večkrat ozrl v smer, od koder je Milka navadno prišla. Čakal je... čakal... že je videl, kako lahkotno stopa proti njemu, zopet s srečnim smehljajem na ustnicah, z iskrečimi očmi. Hotel ji je steči naproti, takrat pa je njen lik izginit. V srcu mu je kljuvala vedno večja bolečina; z vsako minuto čakanja se je poglobljalja, z vsako minuto čakanja je izginit delček upanja.

Še je prihajal k jezeru, še je upal, še čakal. Opazoval je labode, opazoval lokvanje, ki so odcvetali, opazoval drevje, ki se je odevalo v pisane barve. Jesen ga je zatekla še vedno žalostnega in osamljenega. Lokvanji so odcveteli, labodi odleteli, drevje je izgubilo svojo obleko. Sivega, hladnega popoldne se je zopet znašel ob jezeru. Z rokami v žepih, očmi uprtimi v tla se je sprehajal po orumeneli trati, po suhem listju, mislil je nanjo in le nanjo. Potem je dvignil glavo, kot bi mu tuj glas prišepnil, naj se ozre okrog sebe. Tik ob jezeru je naslonjeno na tanko brezo, ugledal drobno dekliško postavo. Približal se ji je... Ni je videl v obraz. Po hrbtu so ji padali kostanjevi lasje, glavo je imela sklonjeno... Milka! Ne, zopet sanja! To je le privid, nastal zaradi hrepenenja in želja. Obrnil se je proč, da bi pregnal goljufivo podobo. Nato se je zopet ozrl proti brezi. Ne, to ni bila utvara. Začutila ga je... se obrnila... Njegov pogled se je srečal s solznimi očmi, z velikimi solznimi očmi. Gledala ga je z otroško začudenostjo, ustnice so se ji raztegnile v grenak nasmeh. Privlačila ga je, kot še nikdar, saj jo je po toliko dneh hrepenenja srečal samo, žalostno. Ni se mogel premagati. Privil jo je k sebi in ona se mu je, vsa trepetajoča, stisnila v naročje. Po bledeh licih pa so ji spolzele velike biserne solze.

Majda Drobnič

V mestu gorijo luči!
Gorijo luči tisočerih src!
tisočerih oči!
tisočerih ljubezni!
tisočerih življenj!

Ne! Resničnost niso sanje!
V mestu blodi tisoč krvavečih src,
z rdečimi očmi in prebodeno ljubeznijo.

V mestu blodijo tisočera življenja.
Po lučeh hrepeneč
in ozirajoč se proti nebu,
blodijo v neznano.

V mestu gorijo luči.
Samotno. Brezčutno.
Mimo hodijo ljudje,
ki hrepene po lučeh.
Hodijo mimo njih,
a jih ne vidijo,
kakor luči ne vidijo njih.

Vizija

Jutri bomo zогleneli od neonskih luči.

Pljuča

nam bo razjedel katran.

Možgani

se bodo stopili v rdečem bencinu.

Jokali bomo in po

rumenih licih

nam bo polzel alkohol.

Beželi bomo,

a ne bomo mogli zbežati.

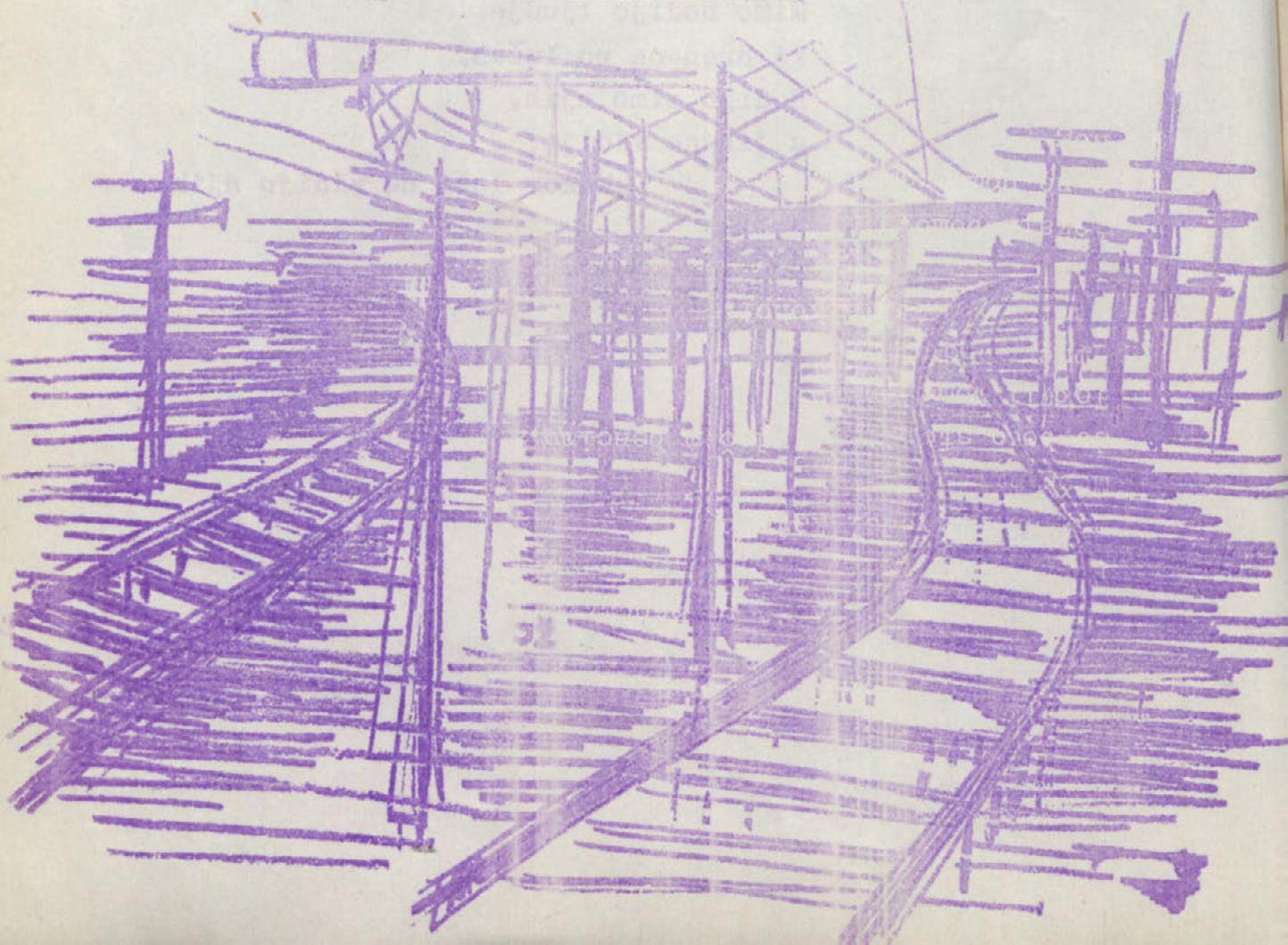
Nog

se bo lepil zoprn asfalt

in tonili bomo vanj, tonili,

dokler

ne bomo zогleneli od neonskih luči.

Janez PIPAN

N I Č

Odlomek iz romana "ULICA JE BILA MODRA"

Odjeknilo je kakor vzdih kamnov. Vzvalovili so sivozeleni zidovi, oškropljeni z blatom in drugo nesnago. Votel štor na rečnem bregu, ki je bil nekoč lepa vrba žalujka, se je zamajal in splašil netopirja v sebi. Zaječal je od bojazni po samoti, ki mu je grozila, netopir pa je odfrlel v pravkar rojevajoči se dan. Sedel je na mokro pajčevino in obvisel na njej, trepetajoč zaradi užaljenosti. Veter se je nenadoma ustavil na asfaltu. Zaskrbelo ga je, ker ni več našel izhoda. Oprijel se je zidu in stekel po njem navzgor. Osušeno blato se je spremenilo v prah in odplavalo z vetrom. Ta pa se je že ustavil ob oknu in pokukal skozenj. Nič. Prazno. Vznemiril se je tako, da je strahoma segel z roko v svojo nevidno notranjost in umiril srce, ki mu je začelo divje plati. Tako divje, da se je okno s truščem odprlo. Najprej je ječaje zacvililo, potem pa zamolklo udarilo ob zid. Steklo je žvenketajoče padlo na asfalt in se razletelo na drobne koščke.

Kamni in zidovi, votel štor in veter, pa odprto okno in asfalt in koščki stekla na njem so se ozrli v pajčevino, na kateri je še vedno visel netopir. Vsi so slutili smrt.

Po reki pa je počasi plavalo truplo. Spremljala ga je množica nesnage, ki se je nabrala okrog njega kakor črna senca. Sluzasti sprimek mu je silil v široko odprta usta in ga sušil. Ne sili vame s svojo sluzavostjo, se je truplo z dolgim vzdihom skoraj razjezilo, hočem ostati spodob-

no truplo, čisto in belo. Sluz pa se je le zakrohotala ter se še bolj oprijela belih zob in se potegnila v notranjost.

Most je ostal zadaj. Njegovo železno ogrodje je zaječalo, žalostno in obupano, da je šlo do srca. Železu so teki solze, ker ni moglo stegniti rok in ohraniti življenja. V isti umazaniji, ki izpodjeda njegovo betonsko oporo, se je utrnil čudoviti blesk bele polti.

Naredil je še en korak in se zhašal sredi prostora. Nato mu je noga zastala in glava otupnila, da se je slika, ki jo je dobil v prvem trenutku, ohranila pred njim še dolgo potem, ko ga je že zdavnaj vklenil in stisnil v svoje obupno prazne ječe občutek neskončne trodimenzionalnosti prostora in ko je že dokončno izgubil vsako upanje v ponovno vrnitev na krila minulega bivanja. Še bolj je izbuljil oči in koža na obrazu se mu je zatresla, kakor da se hoče znebiti svojega, do kraja nedoločenega izraza. Meje prostora so se nenadoma spremenile v razcefrane krivulje, ki so uspеле ogromne dimenzije zracionalizirati zopet v normalno okolje in so v njem vzbudile občutek življenja. Zavedel se je, da lahko nekaj naredi v naslednjem trenutku se je premaknil.

Premišljeno je začel spuščati visoko dvignjeno glavo ter jo obračati v razne smeri. Pogled je nemirno iskal oprijemljivo točko. Nekaj časa je bilo videti, kakor da sega v praznino. Ko pa je končno le zadel, je njegova usta spreletel nasmešek, ki je nekje v daljavi spominjal na blaznost, vendar pa ni bila blaznost, temveč njegovo nepopisno veselje ob spoznanju, da ni prišel zaman. Že v naslednjem hipu pa se mu je koža na obrazu ponovno zmračila in izraz, ki ga je oddajal okolju, je zopet postal smrtno resen in prizadet. Toda napetost je še vedno popuščala. Nenadna osvoboditev duha izpod mōre, ki je z velikansko ploskvijo in neizmerljivimi številkami kilogramov

Pritiskala nanj, se je izrazila z dolgim in globokim vzdihom, ko je končno le izustil z glasnim šepetom:

So ga že našli.

Zopet se je napel kakor žensko telo, pričakujoče seksualne naslade. Gledal je proseče, skoraj moledujoče.

Naj ga še enkrat otrese tega neznosnega pritiska, naj, za vruga, že mine ta čas, ki si ga ni želel in je s težkim bremenom legel nanj.

Ona je sedela sredi prostora na naspotnem koncu mize in vse okrog nje je bilo prazno. Sploh ni bilo ničesar razen nje na stolu in prazne mize. Sedela je tam, ne da bi vedela kaj početi. Mogoče se je že celo večnost ukvarjala s tisto nesramno dlako zraven popka, ki je pognala malo previsoko in ji nikakor ni uspelo odstraniti jo brez bolečin. Zdrznila se je in dvignila glavo.

Uprla je vanj svoje oči, v katerih ni bilo iskrice ognja, ki naj bi izražal čustva tega mladega telesa, ampak sta zenici le kot dve temni piki zrli vanj nekje izpod belega čela z izumetničeno pristriženimi obrvmi. Šele čez nekaj časa, ko sta z nevidnimi kretnjami zaznali ta novi vzpodbuja-joči profil, ki se je od nekod vtihotapil v uspavajočo prazni-
no, sta dobili izraz, vendar tako nečimrn, kakor da hočeta že s prvim pogledom zadati vsiljujočemu se tujku odločilne ureze. In že je začutil hladni piš tega ognjenega rezila.

Mar res.

Premenjala je noge, ki jih je ves čas držala prekrižane in visoko razgaljene. Napete mišice na stegnih so razdražljivo izstorale. Umaknila je pogled in brez vsakega sramu nadaljevala s svojim opraviлом. Pri tem je globoko in sunkovito dihala, da ji je trebuh v neenakomernih presledkih naraščal, pa zopet upadal. Kadar se je posebno

zaverevala, je zadržala dih in pri tem je nastal dolg premor grobne tišine, dokler je ni zmotila bluza, ki se ji je venomer odvihovala in ji ležla dol.

Ja.

Ni čutila velikanskega olajšanja in sprostitev ob tem, za spoznanje bolj izstopajočem glasu. Ravno tako ni zaznala veselega, skoraj radostnega tona tega glasu in njegovega globljega pomena. Vanjo je udaril le topi in mrtvi JA, ki mu je sledilo govtanje in davljenje, potem pa razločno slišen udarec, ko se je spodnja čeljust zopet prislonila k zgornji.

Zrak je občutil utripanje dveh src, ki se ni hotelo ujemati. Samo to neubranost je motila odsotnost, nastajajočo med dvema bitjema. Razločno je bil viden nemir zaradi nasprotujočih se čustev do onega - tretjega. In ravno ta - tretji - se je obesil med njiju, njej se je z nogami oklenil vratu, njega je zgrabil za vratnik ter oba prisilil, da sta se začela začenjski vračati, čedalje hitreje drug proti drugemu, kakor da sta se ga oba ustrašila, ko je kakor vest lebdel v vedno bolj soparnem ozračju. Nenadoma sta oba začutila, da bi bila drug brez drugega izgubljena. Nekje iz daljave je prihajala težka krivda, ki se je doslej nista zavedala, naenkrat pa sta jo začutila na svojih ramah in začela trepetati.

Čelo se ji je nabralo v drobne gube in nervozno ga je prestrelila.

Seedi vendar.

Ošvrknila ga je s takim prebliskom oči, da ga je kar stisnilo. Izdajal je grozno naveličanost, ki jo je porajala njegova navzočnost, hkrati pa prisiljeno vljudnost, s katero je poromal do stola na drugem koncu mize.

Sedel je. Udobno se je namestil v naslonjalu, noge

pa stegnil daleč pod mizo in si z roko podprl glavo. Ves čas jo je gledal in njena zamaknjenost mu je šla že na jetra.

Glej prav nič se ni vznemirila, sploh ne kaže nobene naklonjenosti do mojega žalovanja, so se mu misli vrtnčile po glavi, ko je topo zrl predse. Začela ga je boleti glava in obhajala ga je utrujenost. Vse kaže, da bo moral začeti sam, čeprav je vseskozi upal, da bo lahko le poslušal tiste besede, ki bi ga otresle vsake bojazni in ki niti slutil ni, kakšne naj bi bile. Šele sedaj je obstal pred dejstvom, kakšna velika muka je, vzbuditi v stopelcu človeku čustva in ga nato potolažiti.

Zdelo se je, da še vedno ni zaznala njegove navzočnosti. Brezbrižno se je vedno znova utapljala v spanju in prav nič ji ni bilo dolgčas. Šele žez nekaj časa je začutila njegov pogled na svoji koži. Sunkovito se je obrnila in po ustih se ji je splazil nasmešek, ki je najprivlačnejši pri vsaki ženski.

Pa drugače, ga je vprašala.

Dobro, ji je odgovoril.

Pa čeprav še zdaleč ni bilo dobro. Obšla ga je groza, ko je spoznaval, kako ga vleče na svojo stran. Samo tisti njen nasmeh, je pomislil, pa čeprav je vedel, kako površno je bil narejen in to samo zaradi tega, ker je moral priti, ker je že tudi njej začela presedati tišina. Videl je, kako ga izpodnaša s tira, po katerem je doslej hodil, ne da bi se ozrl okrog sebe in po katerem bi za vsako ceno moral nadaljevati.

Sedaj je zašel v še večjo zadrego. Vedel je, da mora pohiteti, kajti z naslednjo besedo ga bo že ugonovila. Pa kaj beseda, zadostovala bi kretnja. Ubila bi ga kot muho. Ampak sedaj se je že zaklel, da jo bo premagal,

čprav ni večel, zakaj bo to dobro in ali je sploh potrebno.

Dobro jo je opazoval.

Odšel je, kakor odide vsak trenutek. Daleč zadaj je

že.

Šele ko je zaslišal zvok svojih besed, je spoznal, kako sanjaški in sploh neprimoren je bil ta začetek.

Posebno še v tem trenutku. Zalila ga je rdečica, vročina mu je kakor razburkan val pljusnila v obraz. Vendar je obdržal še toliko moči, da jo je lahko gledal, ne da bi trenil. Videl je, kako se je razjezila. Kako se je njeno čelo zmrabilo. Videl je tudi, da je začela obupavati nad njim. Toda vseeno se je znala dobro pretvarjati. Prejšnji izraz je trajal samo desetinko sekunde. Nato pa je bila že začudena.

O kom govoriš?

To ga ni več presenetilo, saj je pričakoval tak odgovor. Pa tudi vse tisto prej je pričakoval. Toda upal je, da se vendar ne bo zgodilo. Potem pa je že iztiril in začel iskati novo možnost.

Včeraj dopoldne, je začel počasi, s premišljeno izgovorjavo posameznih besed, včeraj dopoldne je bil pri meni. Saj sploh ne morem verjeti, da se je lahko zgodilo kaj takega, je nadaljeval z očitnim neuspehom. Sploh je čutil, da se mu na čelu nabirajo drobne kapljice mrzlega potu, ki ga z jedko bolečino zbadajo v možgane. Najmanj stokrat se je že v tej minuti pokesal, da je sploh začel s to neumnostjo. Prepozno je namreč spoznal, da ni v tisti emajlirani visoki družbi ko se mora vse odvijati po ustaljenih pravilih. Takrat so našminkane in napudrane dame osvetlejene z razbarvano svetlobo, pa kako tudi ne bi bile, saj je na vrsti gala zabava s še bolj gala vzdusjem.

da, takrat so dame v dolgih oblekah, ki so posute z biseri in okičane z najrazličnejšimi cofki in mucki, na prsih pa globoko izrezane. Takrat se moraš obnašati tako, da po cele ure čakaš na priložnost, ko te bo katera izmed dan pogledala, nato se ji moraš nasmehnuti in ji kavalirsko pomuditi pijačo. In šele nato boš lahko deležen priznanja, da si lepo vzgojen in da bo iz tebe še nekaj.

Toda zdaj ga ni bilo tega gala počutja.

Ozračje je bilo do kraja napeto in še kako dobro je to občutil. Od nekod veje upornost, pravo hipijejsko vzdušje, je čutil in misli so mu zopet poromale na nasprotni konec. Še vedno ista silhueta. Videl je, kako hoče na vsak način izbruhati tujek, ki ga je on wcepil s svojimi sanjami. Enostavno se mu je vse skupaj priskutilo. To pa mu je podžgalo vztrajnost. Končno se tudi jaz lahko uprem. Saj je bil vendar moj prijatelj. Da, prijatelj.

Val bližnje preteklosti je puhnil vanj s tako silo, da bi se skoraj zadušil. Spomnil se je valovitega ogledala na steni in trenutka, ko sta se oba zagledala v skri-venčeni podobi svojih obrazov v njem. Takrat me je obšlo tisto noro ljubosumje, ki se ga nisem mogel znebiti in me je preganjalo ves čas njegove navzočnosti. Nobeden se ni zasmel. Sam sem takoj sramežljivo umaknil pogled, on pa je še dolgo strmel v tisto sliko, ki je kljub spačenosti ostala lepa. Kakor da hoče preštudirati sleherno najmanjšo podrobnost svojega obraza. Mogoče smo taki, je rekel, nihče ne more dokazati, da to ogledalo laže.

Njemu ni bilo mar tiste lepote, ki jo je nosil na sebi.

Niti mu ni bilo več mar tiste lepote, ki jo je nosil v sebi.

Večkrat sem šel z njim v majhno podstrešno sobico, kamor se je zabil, potem ko se je sprl s starši.

Občudoval sem ga, kako more vztrajati sredi kupov knjig. Le ena ni bila prašna in ta je ponavadi ležala odprta sredi mizice v krogu svojih tovarišic, ki so potrpežljivo čakale, da pridejo na vrsto. Vedno je bil Lenin ali pa Nietzsche. Nikoli nisem imel sreče, da bi na tisti mizici našel kaj drugega, zato se mi je ta nemogoča in nerazumljiva kombinacija vtisnila v dušo ter me vznemirjala.

Govorila sva malo. Več sva sedela in gledala drug mimo drugega nekam v sivo daljavo, ki jo je predstavljal stena tik pred nosom. Včasih pa mi je on začel govoriti o svojih knjigah. Takrat se je razvnel, da kar ni mogel prenehati. Mirno sem ga poslušal, ne da bi kaj pripominjal, saj se mi je zdelo vse nesmiselno in pogubno. Samo enkrat sem mu to poskušal povedati. Bil je trenutek, ko sem zaslutil, da se bo nekaj zgodilo. Ostal sem poražen, ker sem bil nesposoben prodreti v prijateljevo dušo in izkoreniniti nagone, ki so ga oddaljevali od sveta.

Marsikdaj bi mu bil lahko zameril, ko mi je vneto razlagal o usrani oblasti, ki je edina kriva, da na svetu ni sreče za vse ljudi, ki kakor smetana leži nad človeštvom. Vedel sem, da meri direktno name in včasih mi je bilo skoraj žal, da je moj oče visok politični in ekonomski funkcionar in da imam vsega v izobilju. Ampak zameril mu nisem nič, čeprav sem moral poslušati prav nesramne izraze, kot so recimo pesek iz visoke družbe ali pa gosposkega dreka dim.

Enostavno sem se čutil krivega njegove smrti. Želodec se mi je utrgal in padel v čreva. To me je strašno tiščalo. Najhujše pa je bilo to, da se sploh ni popolnoma odtrgal, ampak je še zmeraj visel na požiralniku. Bilo je nekaj groznega. Vleklo me je navzdol, celo jezik mi je uhajal v grlo in me dušil. Nisem bil dober prijatelj. Nemočen sem obstal pred dejstvom, da on propada, jaz pa ga

le spremljam s topim pogledom. V meni ni bilo sile, ki bi lahko premagala njegovo veliko zaupljivost. Zaupal je vsemi. Ljudje so mu bili sveti. Večkrat mi je govoril: šel sem od doma prežet s sovraštvom do svojih najbližnjih, okužen z nehvaležnostjo, zaznamovan od svoje vesti. Toda svet je velik. Lahko si najdem kotiček, ki bo res moj in jaz cel njegov. Najprej pa si moram dobiti študentsko stipendijo, je govoril, drugače mi bo bolj trda predla. Potem bom dokazal, da znam živeti.

Tega obdobja se spominjam le megleno. Videl sem nenadni prijateljev padec, pa njegov brezizrazni obraz ob spoznanju svoje zmote.

In takoj nato včeraj dopoldne slika v ogledalu. Sedaj vem, da sem bil ljubosumen samo zaradi tega, ker bi ga rad prizadel. Ampak to ni bilo več mogoče. On je bil kamen, ki je za vedno odhajal. Poslavljal se je čudno dolgo, kakor da bi nekaj rad povedal. Bil sem prepričan, da bi rad denar in sem ga še nalašč zadrževal, da bi me prosil. Bil pa je le žalosten. Knjige, je govoril, so mi že ves čas razodevale resnico, jaz pa jim nisem verjel. Slab prijatelj sem jim bil, je rekel po krajšem premolku.

Zdaj grem, je rekel. Še ne vem kam. Najbrž bom storil nekaj. Bodi brez skrbi ne bo nič takega, kar bi se razlikovalo od dejanj drugih ljudi. Enkrat hočem uživati, vsaj enkrat naj bo nekaj po mojem, čeprav se mi bo gnusilo.

Nato je odšel. Zakaj, vraga, ni rekel za denar. Kaj bo pa zdaj naredil, nobene možnosti nima več. Potem sem se spomnil na njegovo obljubo in me je stisnilo pri srcu. Ampak le zakaj ni rekel.

Premenjala je noge in stol je zaškripal. Slišal je zadnje odmeve svojega glasu in se prestrašil. Ni vedel, da je vse to govoril. Hotel se je le spomniti vsega, da bi

ji potem lažje razodel. Sedaj mu je njen vzdih povedal vse. Boječe jo je pogledal. Ko se je srečal z njenimi očmi, je vedel, da je opravil. Z obema rokama se je prijel roba mize, kakor da hoče vstati. V tistem trenutku jo je videl kakor strogo vzgojiteljico, ki dvomljivo zmajuje z glavo zaradi njegovega ponašanja. Izgubil je že zadnje upanje, da bi se pri njej lahko še kdaj opravičil. Z muko se je pripravljaj na zadnjo besedo, ki jo bo moral izreči kljub vsemu odporu.

Ostani, je rekla in umaknila pozornost. Počasi in brez začudenja je sprostil zopet svojo težo nazaj na stol.

Čakal je. Šele čez dolgo časa je stol zopet zaškripal. Sedaj se je tudi sam upal premakniti.

Hitro so ga našli, je rekla ona.

Hitro, je rekel on.

Sedaj si ti na vrsti, je hotel reči, toda ko se le ni oglasila in je videl, da je napetost niti malo ne vznemirja, se je znova sesedel in padel skupaj.

Njena gola noga se je zopet zasvetila nad mizo. Na mah ga je obšlo poželenje. Položil je obe roki na mizo in naslonil glavo nanje ter s poželjivim pogledom nepremično zrl proti njej.

Kaj je napisal v pismu, se je oglasila.

Čudilo ga je to, da se je nenadoma začela zanimati zanj. Hkrati pa ga je postalo sram, ko ga je zalotila v smešnem položaju. Odgovoril je lahko šele, ko se je popolnoma umiril.

Nisem prebral celega. Ga sploh ne jemljejo resno. Nekaj je pisal o revoluciji in svoji žrtvi sanjo, o oblasti, ki bo vsak hip strmoglavila zaradi lastne nestabilnosti.

Za hip je premolknil. Bal se je, da ne bi zopet padel v nejevoljo. Dati mu je morala vzpodbudo, da je lahko pogoltnil slino in se mu je jezik začel ponovno premikati.

Ni mi bilo dano, je pisal naprej, da bi lahko ljubil na tem svetu.

Njemu pa ni bilo dano, da bi si pismo zapomnil, kajti moral je kar hitro izjekljati konec. Neki star gospod je rekel nekaj o znorelem fanatiku in vsi so mu potrdili. Drugače pa, pisma sploh niso brai do konca, bilo je namreč zelo dolgo.

Trepetal je pred njo. Počutil se je kot polit cucek. Sedaj je povedal že vse in ga ne bodo rešila niti njena vprašanja.

Včeraj popoldne je prišel k meni, je začela brez poudarka. Čudno, le kaj naj bi iskal pri njej. Naj je še tako tuhtal, se ni mogel spomniti nič pametnega.

Rekel mi je, če bi mu dala. Še naprej je govorila brezbrizno, v njem pa vzbujala čedalje večjo radovednost.

Denar?

Bilo je prvo vprašanje v tem dolgem času, zato je izzvenelo še posebno čudno. Njen smeh je vzvalovil zrak, da je skoraj začutil piš na obrazu.

Kaj pa? Še vedno ni ničesar razumel.

Kaaj! Le kaaj neki.

Koža na obrazu ji je zopet popustila.

Od presenečenja je odprl usta, da bi mu lahko pogledal v želodec. Potem je začel iskati. Ustavil se je na kavču in se dolgo valjal po njem. Zdelo se mu je, da je ravno tak, kot je ostal po vsem tistem.

Pa si mu - dala? je rekel, še vedno strmeč v kavč. Zopet se je široko zasmejala.

A mu ti ne bi.

Ne vem. Najbrž res, je rekel in jo pogledal. Ponovno je zavladala tišina.

Lahko bi mi pomagal, ko se mučim že tako dolgo, je rekla tokrat veliko živahneje.

Kaj še zdaj puliš tisto svojo dlako? Ker ni dobil odgovora, je počasi vstal in šel proti njej.

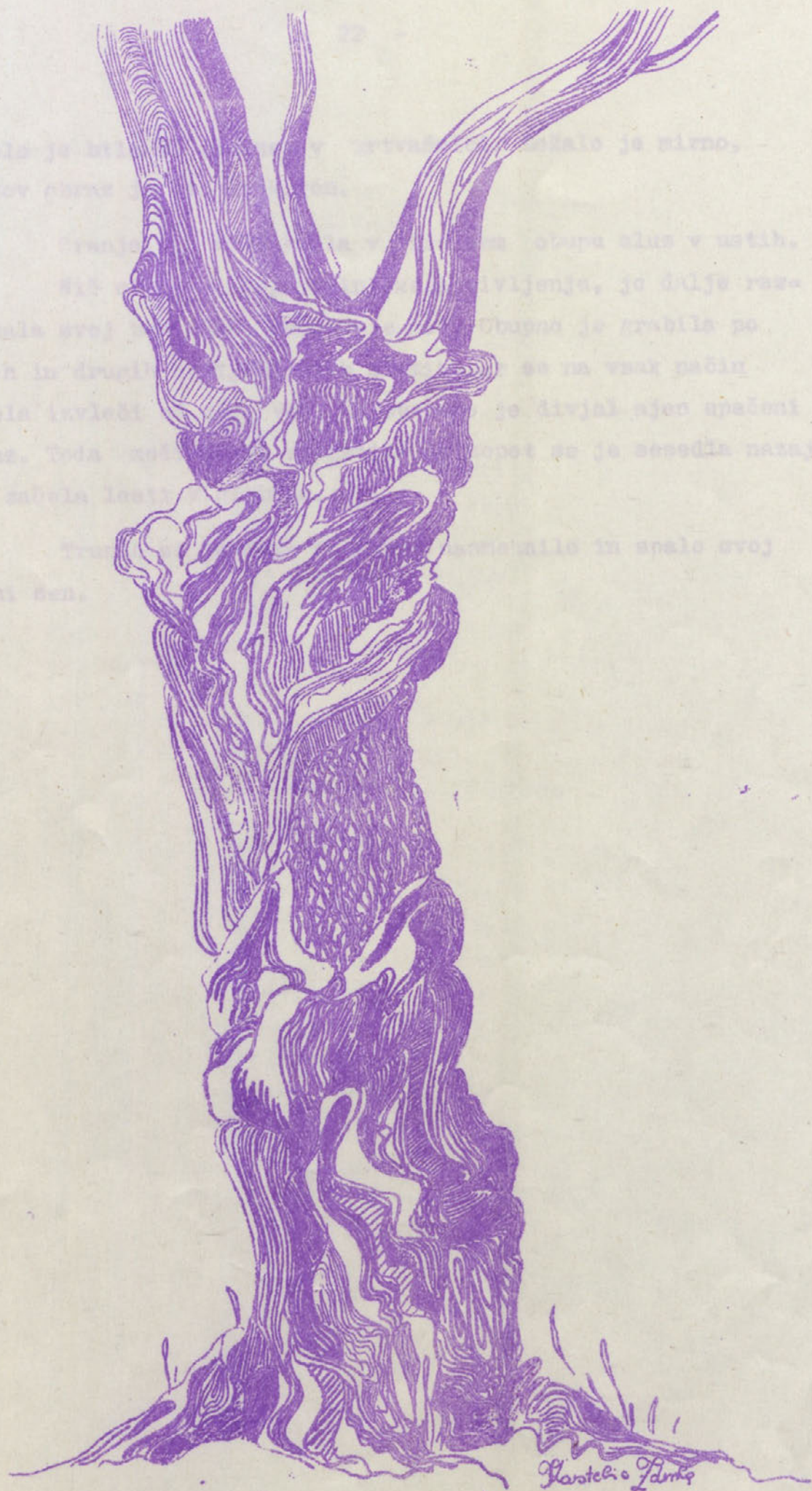
Pa - saj ti - imaš odpeto bluu - zo! Bil je tako presenečen, da mu je sapa zastala v grlu. Gledal jo je z volovskimi očmi, kakor da jo hoče pogoltniti.

Da, kot vidiš.

Naslonila se je nazaj, da so se ji lepe polne prsi napele in se dvignile. Dolgo je trajalo, preden se je spomnil, zakaj je sploh prišel in začel iskati prizadeto mesto na najbolj zmeden način. Našel je rdečo pikico in se že hotel spraviti na tisto dlako, ki je res izzivalno poganjala iz enakomerno obarvane kože, ko je nenadoma jadrno planila pokonci, da je moral odskočiti.

Kako svinjsko je vroče, je siknila nekam proti stropu in si odpela krilce, da ji je zdrknilo na tla. Popolnoma gola je stala pred njim. Dvignila je roke in se pretegnila, pri tem pa se ji je telo napelo kot lok. Medenico je izbočila proti njemu, da je začutil na koži mehke, skodrane dlačice, ki so ga začele prijetno božati. Na splošno je prihajal v formo, ki mu je bila v tem trenutku potrebna. V začetku je še malo pomišljal. Včeraj je prišel on - Zdaj pa še jaz - .

Zakaj le ne. Včeraj je minilo, tisto je že daleč zadaj. Potem je pozabil na vse. Samo trenutek je rabil, da se je zbral nato pa je segel proti gladki koži, ožgani od sonca in mladosti in se je je oprijel. Divje je zavreščala in padla vznak.

Martino Zank

Truplo je bilo že zdavnaj v žrtvašnici. Ležalo je mirno, njegov obraz je bil spokojen.

Sranje, je vzkliknila v skrajnem obupu sluz v ustih.

Nič nimaš od tega svinjskega življenja, je dalje raztresala svoj bes. Vse skupaj je nič. Obupno je grabila po zobeh in drugih oprijemljivih mestih ter se na vsak način hotela izvleči od tod. Ven, na svobodo je divjal njen spačeni obraz. Toda moči so jo zapustile in zopet se je sesedla nazaj ter začela lesti v globino.

Truplo se je samo spokojno nasmehnilo in spalo svoj večni sen.

Spomnila sem se
kot tuja s posteljo
kmalu si odšla
v nočno sobo...
To dolgočasno
si se na spomni
in hotel vsi...
... dan.

Truplo je bilo še kdaj v ... ločilo je mirno.
njegov obraz je bil spokojen.

Truplo je vzkliknilo v strahu ... v ustih.
Nič ni bilo od tega svetovskega življenja, to dalje ...
trudila svoj nos. Vse skupaj je bilo. Čudno je truplo po
konec in drugih ... način
hotela izvesti od ... Vse na svobodo je divjal njen splošni
obraz. Toda možni so je zapustila in spet se je senčila nazaj
ter začela ležati v ...

Truplo se je samo spokojno nasmehnilo in spalo svoj
vojni sen.

Anica Murn

Minljivost

Dal mi fant je cvet -
lep, rdeč je bil...
Ko sem se sklonila,
da bi ga poljubila,
je zadrhtel...
Rdeči cvet je zadrhtel,
ko nesla sem ga k srcu
in zaprla oči...
Opila sem se z vonjem
in vedela -
vedno bo le moj...
Ne vem,
zakaj sem odprla oči -
cvet ni več drhtel,
le rdečo povetil je glavo
in ovenel.

Tujec

Spoznala sem te
kot tujca s poti -
kmalu si utonil
v morju pozabe...
Po dolgem času
si se me spomnil
in hotel vstopiti v moj dom.

Zavrnila sem te -

"Ne poznam te, tujec si!"

Mislila sem, da boš odšel,

a si še vedno želel

stopiti pod mojo streho.

Priznam, bala sem se te sprejeti.

Znova sem te zavrnila -

"Pojdi, tujec si!"

Ko v tretje kar sam,

brez vprašanja

si stopil v moj dom,

takrat,

takrat sem spoznala -

"Saj nisi tujec -

ti si ves moj!"

Beračeva izpoved

Povej, berač, mi, ki iz dalj prihajaš -

Kakšen je svet?

Velik in lep je svet,

dokler ga gledaš,

a ko ga čutiš na svojih rokah

in na ramah,

svet je kamen in beton.

Kaj je prijateljstvo?

Prijateljev dosti,

dokler imaš denar,

dokler imaš roke, da delaš,

a ko roke otrpnejo

in žepi se spraznijo

takrat si vsem neznan.

Kaj zate je sreča?

Deklica, to je le trenutek,
ko kdo ti reče prijazno besedo,
ko stisne košček kruha ti v roko...
In srečen sem,
ko lahko svobodno gledam zvezde,
ko ležem v rosno travo.

Ti starček, veliko si prehodil,
si kdaj ljubil deklico?

Ljubil, da, ljubil sem jo,
vendar ona me ni ljubila...
Dekle, ljubezen je utvara,
trenutek, ki pusti za sabo
večnost bolečine.

Kam sedaj greš, popotnik s palico
in onemoglimi rokami?

Grem po sledovih ukradene mladosti,
grem in poiščem
stare ideale...

Delaj

"Delaj!"

so mi rekli.

"Delo te bo ugrelo!"

Puhnila sem topeel zrak v roke,

da bi jih ugrela,

in že naslednji hip ledena drva

vso toploto so mi vzela.

Burja mi jezno puhala je

sneg v obraz,

v roke,

za vrat,

globoko pod kožo

čutila sem njen piš.

Komaj sem stegovala

premražene roke

in le s težkim srcem

poslušala ukaz:

"Delaj! Delo te bo ugrelo!"

Smejali so se mi,

ko sem potožila,

da me zebe.

Zato sem stisnila zobe

in delala naprej...

Mislila sem,

da nikoli ne bo konca...

Tako mehka sem proti njim.

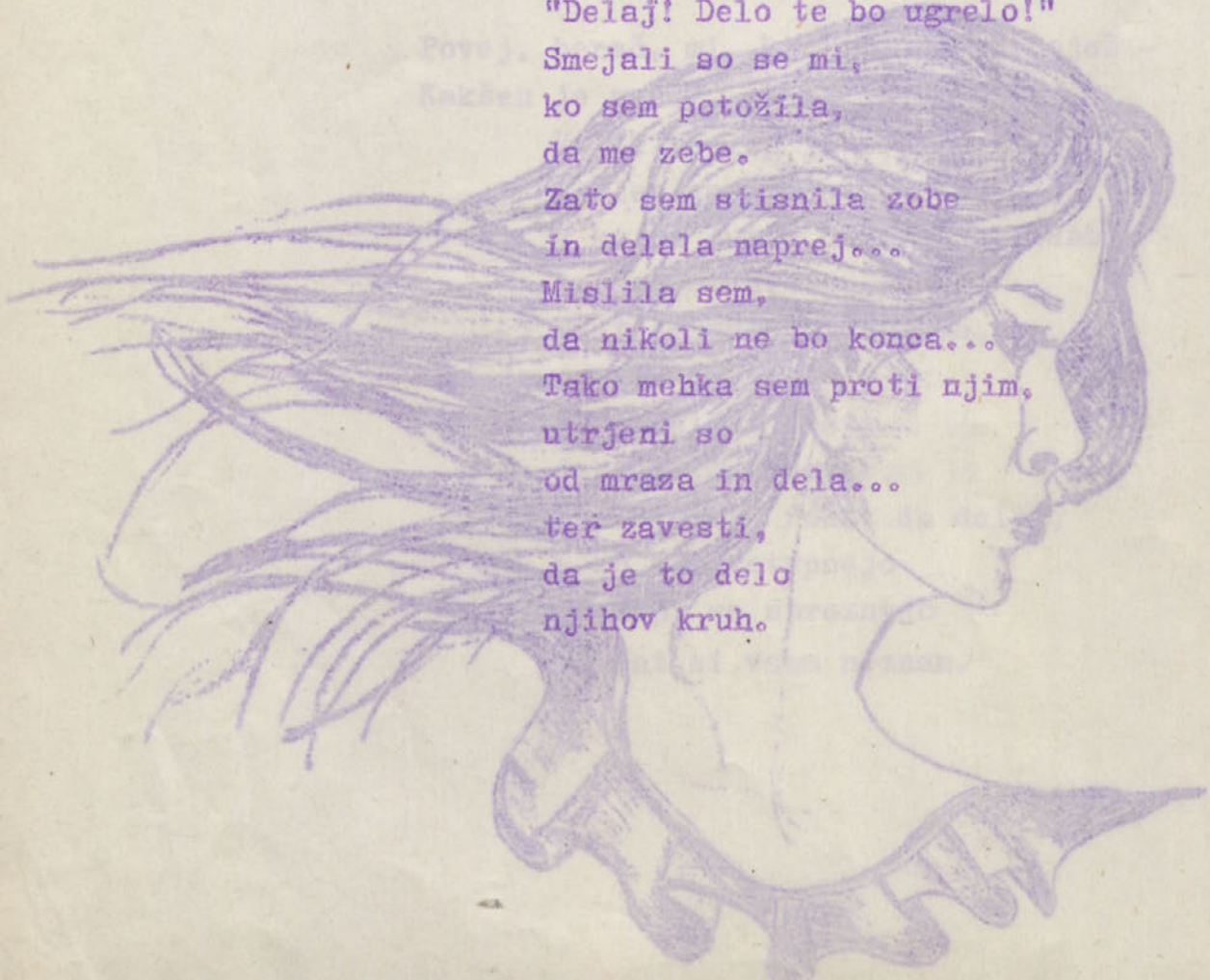
utrjeni so

od mraza in dela...

ter zavesti,

da je to delo

njihov kruh.

Zoran Pavlović

MOST

Njegova dežela

Živel je v meglenem svetu, temačnem in hudobnem. Povsod okoli njega je vladala vlažna tesnoba, nevihte v zraku in mrak v srcih in ničesar drugega mu ni bilo usojeno spoznati.

Sam pa je bil drugačen, njegova duša je bila čista in prepričanja svetla. Včasih se mu je dozdevalo, da vidi drugačen svet. Sčasoma je pričel v njegov obstoj trdno verjeti, v njem je zraslo žgoče hrepenenje in končno se je odločil zapustiti svojo hladno deželo. Pretrgal je vse vezi, zabrisal za sabo vse sledi, oborožen z upom in koprnenjem je mladi človek stopil na kamnito stezo.

Drugačen svet

Prijetno boleče ga je rumeno preblisnilo do možgan. Možak, podprt na palico, se je prerinil skozi neprijazno grmičje, ki je gozd ločevalo od reke, kalne in vrtinčaste. Preblisnilo ga je, kajti onstran reke je ležala dežela, ki jo je iskal, o kakršni je sanjal... Kdaj že? Kdo ve... Zelena in rumena so se kopala polja v zlati luči bleščeče krogle na modrem svodu. Nasmehnil se je, dolgo pričakovani prizor ga je močno prevzel. Da, to je tisto. Ves trud težavne poti je bil poplačan. Vendarle je res.

Stresel se je. Hladno dejstvo je prebilo sanjsko zaveso: to je reka! Brez konca, brez dna se vali pod njegovimi nogami, zadnja ovira... Krčevito se je oprijel te misli: zadnja ovira!... Ne bo ga premagala, ne zdaj, ko VE, da živi drugačen svet. Za vsak svet je nebo, za vsako reko mora biti most! Zdaj pojde in ga bo gotovo našel.

Most

Stopil je okrog skale in ga zagledal. Ni sicer bil natanko tak, kakršen mu je ves čas migljaj po možganih, a to sploh ni tako pomembno. Tam je stal in starčev dvom ni na to dejstvo nič vplival. Res pa je, da je bil ta most nekoliko nenavaden, kakor bi ga ne gradila ena roka. Starec je z nezaupanjem stopil na prvo desko, čemur se ne smemo čuditi, saj je z mostu kar zaudarjala vlažna plesnoba, marsikatera deska je bila zlomljena ali pa je sploh ni bilo. A vsem nam je jasno, da starec tu ni odnehal, v njegovi zavesti je jasno svetila ena sama misel: priti čez! Previdno, a brez ustavljanja je stopal preko trohobe, za njim se je les lomil, deroča voda ga je odnašala, vrtinci so ga požirali... Starca sta še vedno močila megla in dež, že naslednji trenutek pa je bilo vsega konec.

Konec

Prestopil je nakakšno mejo in se znašel na mostu, ki je bil čisto drugačen, trdno zidan in varen. Toplo in svetlo je oblilo starca. Nič se ni oziral. Vedel je, kaj je za njim. Z nasmehom je stopal naprej, v sončni svet. Misli so bile mirne,

le srce, večno neumno srce, je nekoliko razburjeno utripalo.

Tudi reka pod mostom je tekla drugače, vsa svetla in prijazno živahna, med valovi se je iskril zvezdnati prod. Z mirnim korakom je stopil z mostu in se spustil k reki, da bi si umil stare roke in zguban obraz. Sklonil se je k vodi...

Tedaj se je zgodilo nekaj nenavadnega. Starca so zbolela ušesa zaradi piskajoče tišine, da je kar zamižal in glavo vklenil med roki. Po notranjosti pa mu je vse glasneje odmeval smeh, pravzaprav peklenški krohot, pomešan z nekakšnim še bolj neprijetnim hihotom.

Ko ni bilo več mogoče, da bi starec obdržal kakršnokoli misel v izmučenem telesu, je grozota prenehala. Starec je klečal ob vodi. Mukoma je dvignil belo glavo in odprl oči. Reka je bila kalna in vrtinčasta. Ni se ozrl. Vedel je, kaj je za njim, kajti lizal ga je dež in začutil je, da mu mraz nezadržno leze do kosti. Na nasprotnem bregu so se zelena in rumena kopala polja v rdeči luči čudežne krogle, ki je počasi tonila za obzorjem.

Mostu ni bilo nikjer več.

Na drugi strani reke je svetlo zelena gladina še dolgo drobno valovila, ko je srebrna riba skočila za mušico. Motna zlobna mlaka pa se sploh ni premaknila, ko je vrtinec pogoltnil telo.

Na dnu tolmina, globoko pod temačno gladino se je mirno smehljalo sonce...

Ljubezen

storil sem prve plahe korake
storil sem druge bolj pogumne
ko sem prišel do konca
sem si zaželel biti spet na začetku

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher but appears to contain several lines of script.